

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E – 35

PREHEAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie VIII./2021
Senát III

Nález:

spisová značka	III. ÚS 121/2021
populárny názov	Rozsudok pre zmeškanie
sudca spravodajca	Robert Šorl
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	22.07.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	Ústava Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústava Slovenskej republiky čl. 48 ods. 2 Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 6 ods. 1 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov
analytická právna veta	Rozsudok pre zmeškanie by nemal byť využívaný s cieľom čo najrýchlejšieho, o inak bezúčelného ukončenia sporu na úkor základného práva na súdnu ochranu. Prioritou v súdnom konaní musí zostať materiálna, nie formálna ochrana práv strán sporu. Pred formalizmom schematických poučení je potrebné uprednostniť zváženie celého priebehu konania. Podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie sú dané len vtedy, keď je takýto rozsudok oprávnenou sankciou za skutočnú pasivitu strany, ktorá úmyselne mieri k zmareniu efektivity súdneho procesu.
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľka sa žalobou z decembra 2011 domáhala proti žalovanej zaplata penážnej čiastky. Vo veci okresný súd rozhodol už rozsudkom z 20. marca 2013, ktorý bol zrušený rozsudkom krajského súdu. Následne okresný súd nariadil pojednávanie na 14. december 2017, na ktoré predvolal sťažovateľku, ktorej bolo predvolanie doručené 30. novembra 2017, a konateľku sťažovateľky, ktorej bolo predvolanie doručené 20. novembra 2017. Konateľka sťažovateľky bola pre zlyhávanie srdca od 3. decembra 2017 do 15. decembra 2017 hospitalizovaná, a preto sa na pojednávanie bez ospravedlnenia nedostavila, pričom na pojednávanie sa nedostavil ani druhý konateľ sťažovateľky – syn hospitalizovanej konateľky. V predvolaní na pojednávanie bolo obsiahnuté poučenie o možnosti rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie žalobcu, pričom žalovaný takéto rozhodnutie na pojednávaní navrhol a okresný súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie žalobcu z dôvodu, že sťažovateľka sa bez ospravedlnenia tohto pojednávania nezúčastnila.
z odôvodnenia	O žalobe sťažovateľky bolo rozsudkom pre jej zmeškania pojednávania rozhodnuté aj napriek tomu, že konanie už trvalo šesť rokov, počas ktorých sťažovateľka aktívne vykonávala svoje procesné práva a povinnosti. Súladnosť rozhodnutia rozsudkom pre zmeškania so základnými právami sťažovateľky preto nemožno vnímať izolovane z pohľadu toho, či k neúčasti sťažovateľky na pojednávaní 14. decembra 2017 došlo z ospravedlniteľného dôvodu v zmysle

izolovaného výkladu § 281 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ale aj z pohľadu toho, že žaloba sťažovateľky bola týmto rozsudkom zamietnutá po dlhotrvajúcom súdnom spore. Prístup zvolený všeobecnými súdmi v tomto prípade viedol k tomu, že rozsudkom pre zmeškanie sťažovateľky sa celkom neúčelne vynucovala procesná povinnosť sťažovateľky. Prítom vôbec nie je zrejmé, z akého dôvodu okresný súd pristúpil k tomu, že v predvolaní na pojednávanie si účasť sťažovateľky vynucoval aj poučením o možnosti rozhodnutia rozsudkom pre zmeškanie.

K obdobným záverom dospel aj český ústavný súd (napr. nález sp. zn. I. ÚS 2656/12 zo 7. mája 2012), ktorý uviedol, že pri rozhodovaní o prípadnom vydaní rozsudku pre zmeškanie alebo pri rozhodovaní o návrhu žalovaného na zrušenie takéhoto rozsudku, by mal súd zobrať do úvahy tiež predchádzajúcu procesnú aktivitu žalovaného. K vydaniu rozsudku pre zmeškania by mal súd pristupovať uvážlivo a voliť tento inštitút najmä v prípadoch, v ktorých nezájum na strane žalovaného je zrejmý, keď je žalovaný skutočne nečinný a odmieta sa aktívne podieľať na súdnom procese či úmyselne súdne konanie preťahuje.

V prípade sťažovateľky okresný súd celkom neuvážene pristúpil k tomu, že sťažovateľku bez akéhokoľvek jasného cieľa, len s nádejou toho, že bude môcť rozhodnúť nie vecne, ale len po splnení formálnych, možno aj nešťastnou náhodou spôsobených okolností, poučil o možnosti rozhodnúť rozsudkom pre zmeškanie, a to v čase, keď nie sťažovateľka, ale sám okresný súd bol v niekoľkoročnom omeškaní s poskytnutím efektívnej súdnej ochrany sťažovateľkou uplatneného práva.

K tomu treba uviesť, že sťažovateľkou uvedené dôvody, pre ktoré sa domáhala zrušenia rozsudku pre zmeškania, neboli typickým príkladom takých dôvodov, ktoré by bolo možné charakterizovať ako neospravedlňiteľné. Skôr išlo o hraničný prípad, keďže bolo preukázané, že konateľka sťažovateľky bola po doručení predvolania na pojednávanie hospitalizovaná s vážnou chorobou a starostlivosť o ňu zabezpečoval jej syn – druhý konateľ sťažovateľky. S ohľadom na túto situáciu je pochopiteľné a ospravedlňiteľné, že prioritou oboch konateľov sťažovateľky nebolo v priebehu približne desiatich dní medzi hospitalizáciou konateľky a konaním pojednávania to, aby s rýchlou zabezpečovali účasť na pojednávaní v spore, ktorý začal ešte na základe žaloby sťažovateľky pred šiestimi rokmi. Z pohľadu náhle hospitalizácie a dlhoročného sporu vedeného na okresnom súde je preto výklad všeobecných súdov o tom, že nešlo o ospravedlňiteľný dôvod zmeškania pojednávania podľa § 281 ods. 1 Civilného sporového poriadku, ústavne neudržateľný a v rozpore so základným právom sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých obsahom je právo na vecné – meritórne rozhodnutie, a nie na formálne rozhodnutie, ktoré bolo dosiahnuté hraničnou aplikáciou úpravy sankčného procesného odklonu. Preto bola ústavná sťažnosť sčasti tohto namietaného porušenia základných práv dôvodná.

Rozsudok pre zmeškanie žalobcu je nový a i preto určite nie neproblematiký inštitút civilného procesu, ktorý vyžaduje iné ako paušálne používanie pri každom nariadenom pojednávaní. Osobná účasť žalobcu nie je nevyhnutným predpokladom úspechu každého jedného civilného sporu v akejkoľvek jeho fáze. Rozsudok pre zmeškanie by nemal byť využívaný s cieľom čo najrýchlejšieho, o inak bezúčelného ukončenia sporu na úkor základného práva na súdnu ochranu. Prioritou v súdnom konaní musí zostať materiálna, nie formálna ochrana práv strán sporu. Pred formalizmom schematických poučení je potrebné uprednostniť zváženie celého priebehu konania. Podmienky pre vydanie rozsudku pre zmeškanie sú dané len vtedy, keď je takýto rozsudok oprávnenou sankciou za skutočnú pasivitu strany, ktorá úmyselne mieri k zmareniu efektivity súdneho procesu. Preto musia byť tieto podmienky posudzované zdržanlivo s tým, že v hraničných prípadoch musí byť uprednostnené riadne prejednanie sporu. Rozhodovanie na základe hraničného splnenia formálnych podmienok bez snahy o materiálne vedenie konania je často na hrane základného práva strany sporu.

	<p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <p>1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. augusta 2020 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.</p> <p>2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 31. augusta 2020 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.</p> <p>3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť sťažovateľke trovy konania.</p> <p>4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovuje.</p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEF a iných súdov	<p>Ústavný súd Českej republiky:</p> <p>I. ÚS 2656/12</p>
súvisiace právne predpisy	zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok
klúčové slová	<p>pojednávanie-prítomnosť účastníkov</p> <p>pojednávanie-účasť</p> <p>rozsudok-pre zmeškanie</p> <p>zdravotný stav</p>

spisová značka	III. ÚS 197/2021
populárny názov	Odbornosť znalcov
sudca spravodajca	Peter Straka
druh konania	konanie o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	Nález - Nález
dátum rozhodnutia	29.07.2021
dotknuté články ústavy a medzinárodných zmlúv	<p>Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd čl. 2 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 15 ods. 1</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 15 ods. 2</p> <p>Ústava Slovenskej republiky čl. 15 ods. 4</p> <p>zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov</p>
analytická právna veta	<p>Priberaniu znalcov podľa ich odbornosti je potrebné venovať náležitú pozornosť. V prípade, že vo veci je pribratý znalec, ktorému sú kladené otázky, ktoré nespádajú do odvetvia, v ktorom je ako znalec zapísaný, súd musí takúto skutočnosť pri vyhodnocovaní miery relevancie znaleckého posudku zohľadňovať a vyrovnávať sa s ňou.</p>
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľkin syn zahynul počas dopravnej nehody vozidla, v ktorom sa nachádzal ešte s jednou osobou, ktorá vyviazla s ľahkými zraneniami. Vo veci bolo začaté trestné stíhanie pre prečin usmertenia, avšak bolo napokon zastavené ako neprípustné, pretože vyšetrovateľ dospel najmä na základe viacerých znaleckých posudkov k záveru, že vodičom vozidla bol zosnulý syn sťažovateľky. Sťažovateľka toto uznesenie napadla sťažnosťou, ktorej hlavnou argumentáciou bolo, že viaceré znalecké posudky sa na seba odvolávali a znalci v nich prekročili medze svojej odbornosti, keďže sa vyjadrovali k otázkam, na zodpovedanie ktorých nemali príslušné vzdelanie a odbornosť. Prokurátor však jej sťažnosť zamietol.</p>
z odôvodnenia	<p>Z citovanej špecifikácie je zrejmé, že znalci z odvetvia súdneho lekárstva neprináleží, aby vyjadroval svoj názor ako znalec k strate pamäti a k jej prejavom. Znalci v odbore zdravotníctva napriek svojmu všeobecnému medicínskemu vzdelaniu nie sú oprávnení podávať znalecké posudky v inom odvetví, ako v tom, v akom sú znalci zapísaní. Že ide o oblasť, ktorá prináleží znalci z odvetvia neurológie, možno zistiť aj z jeho odpovede pri výsluchu 12. februára 2019, keď uviedol, že stratou pamäti sa zaoberá každá učebnica</p>

	<p>neurologie. Ústavný súd v tejto súvislosti musí zdôrazniť, že priberanie znalcov v trestnom konaní a ich závery sú dôležitá súčasť trestného konania. Avšak závery znalcov sú často rozhodujúcimi dôkazmi, na ktorých súd pri objektívnom nedostatku svojej odbornosti svoje rozhodnutie založí. Preto priberaniu znalcov podľa ich odbornosti je potrebné venovať náležitú pozornosť. V prípade, že vo veci je pribratý znalec, ktorému sú kladené otázky, ktoré nespádajú do odvetvia, v ktorom je ako znalec zapísaný, súd musí takúto skutočnosť pri vyhodnocovaní miery relevancie znaleckého posudku zohľadňovať a vyrovnávať sa s ňou. Preto by sa nielenže mali orgány činné v trestnom konaní a súdy vyvarovať toho, aby do konania boli priberaní znalci na zodpovedanie takých odborných otázok, ktoré do ich odvetvia nespádajú, ale v prípade, že znalec prekročí okruh svojho odborného zamerania, je potrebné, aby túto skutočnosť pri hodnotení znaleckého posudku, prípadne aj odpovedí znalca pri jeho dopočutí, vzali v rovine hodnotenia takýchto dôkazných prostriedkov do úvahy.</p> <p>Je preto neprípustné, aby orgány činné v trestnom konaní postupovali tak, ako to bolo vo veci sťažovateľky, že znalci priamo kladú otázky, ktoré nespádajú do jeho odbornosti a následne sú takéto závery znalca bez zohľadnenia tejto skutočnosti použité ako dôkaz. Najvyšší súd Českej republiky sa v rozsudku č. k. 1Tzn 9/97 z 26. júna 1997 vyjadril tak, že ak je jadrom odborného posúdenia riešenie otázok chirurgických, potom ide o otázky spadajúce do iného zdravotníckeho odvetvia, akým je odvetvie súdneho lekárstva, a nie je možné sa uspokojiť so znaleckým posudkom z tohto odvetvia. Rovnako tak sa v Sbíre soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu nachádza pod č. 20/2000 stanovisko, z ktorého vyplýva, že znalecký posudok musí vypracovať vždy znalec z príslušnej odbornosti a je neprípustné, aby sa posudok vypracoval znalec inej odbornosti.</p> <p>Rovnaké pochybnosti, aké ústavný súd vyjadril pri hodnotení činnosti znalca Štullera, ktorý ako znalec z odvetvia súdneho lekárstva hodnotí následky straty pamäti, ktorá otázka prislúcha znalci z odvetvia neurologie, musí vyjadriť aj pri záveroch znalcov z odvetvia súdneho lekárstva, ktorých závery o tom, že k zlomeniu sedačky došlo počas dopravnej nehody, považoval prokurátor a vyšetrovateľ za relevantné, keďže aj na nich svoje závery založili. Rovnako, ako nie je znalec súdny lekár oprávnený posudzovať stratu pamäti, neprináleží mu ani posudzovať okolnosti poškodenia vozidla a s tým aj možno súvisiace poškodenie sedačky.</p> <p><u>Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodol:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uznesením Okresnej prokuratúry Námestovo z 24. júna 2019 a jemu predchádzajúcim postupom bolo porušené základné právo sťažovateľky podľa čl. 15 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na život podľa čl. 2 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. 2. Uznesenie Okresnej prokuratúry Námestovo z 24. júna 2019 zrušuje a vec mu vracia na nové konanie a rozhodnutie. 3. Okresná prokuratúra Námestovo je povinná nahradiť sťažovateľke trovy konania. 4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovuje.
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, EŠLP a iných súdov</p>	<p>Európsky súd pre ľudské práva: Giuliani a Gaggio proti Taliansku, 24.3.2011, 23458/02 Calvelli a Ciglio proti Taliansku, 17.1.2002, 32967/96</p>

	Najvyšší soud České republiky: 1 Tzn 9/97 Najvyšší soud ČSR: 1 Tz/9/1967
súvisiace právne predpisy	
klúčové slová	trestné konanie-zásady trestného konania práva a slobody – právo na súdnu a inú právnu ochranu-právo na spravodlivý proces

Spracovalo Analytické oddelenie Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky

Upozornenie :

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.